

Barbara Romankiewicz

Uniwersytet Rzeszowski

Jan Krupa

Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie

STAN I PERSPEKTYWY ROZWOJU ROLNICTWA EKOLOGICZNEGO W WOJEWÓDZTWIE PODKARPACKIM

Abstrakt

Rolnictwo ekologiczne stanowi obecnie najprężniej rozwijający się model gospodarowania w produkcji rolniczej. Stosowanie naturalnych środków, nieprzetworzonych technologicznie gwarantuje bezpieczeństwo zarówno dla zdrowia ludzi, jak i dla środowiska przyrodniczego. O jego dynamicznym rozwoju na terenie województwa podkarpackiego świadczy ilość gospodarstw ukierunkowanych na ten system gospodarowania.

Niniejszy artykuł ma charakter przeglądowy, zamierzeniem autorów jest ocena aktualnego stanu rolnictwa ekologicznego na terenie województwa podkarpackiego oraz próba określenia przydatności warunków przyrodniczo-społecznych Pogórza Dynowskiego do rozwoju tego kierunku produkcji rolnej. Ponadto w pracy skoncentrowano się na charakterystyce produktu ekologicznego, jakości i bezpieczeństwie żywności.

Słowa kluczowe: rolnictwo ekologiczne, jakość produktów, środowisko naturalne

CONDITION AND PROSPECTS OF ORGANIC FARMING IN THE PODKARPACKIE PROVINCE

Abstract

Organic agriculture is a production system that sustains the health of soils, ecosystems and people. Organic production provides the permanent fertility of the soil, the health of animals and delivering safe products without crop protection chemicals. Organic farming is not only a food production about high quality parameters, but also the protection and the care of the natural environment, in which the farming is functioning and animals welfare.

The last years in Podkarpacie and in Poland observed a sudden increase in consumer interest in healthy and safe food. The market introduces new requirements for producers which relate to products without synthetic crop protection chemicals, which leads to a dynamic growth of organic farming. Number of organic farms in Podkarpacie in years 2005–2009 definitely increased.

Keywords: organic farming, development, quality of products, natural environment

1. Wstęp

W ostatnich latach w województwie podkarpackim, jak i w całej Polsce, zauważalny jest znaczny wzrost konsumpcji zdrowej i bezpiecznej żywności. W związku z tym stawiane są coraz wyższe wymagania producentom i przetwórcom, dotyczące produktów bez nawozów sztucznych oraz chemicznych środków ochrony roślin.

Rolnictwo ekologiczne stanowi obecnie najprężniej rozwijający się model gospodarowania w produkcji rolniczej. System ten jest alternatywą dla wielu rolników, stwarza szansę uzyskania dochodu poprzez sprzedaż zdrowej, niemodyfikowanej genetycznie żywności. Stosowanie naturalnych środków, nieprzetworzonych

technologicznie gwarantuje bezpieczeństwo zarówno dla zdrowia ludzi, jak i dla środowiska przyrodniczego.

W województwie podkarpackim obserwowany jest wyraźny wzrost zainteresowania rolników produkcją ekologiczną, na co wskazuje jego miejsce w czołówce województw charakteryzujących się największą liczbą gospodarstw prowadzonych metodami ekologicznymi.

Niniejszy artykuł ma charakter przeglądowy, celem opracowania jest ocena aktualnego stanu rolnictwa ekologicznego na terenie województwa podkarpackiego oraz próba określenia przydatności warunków przyrodniczo-społecznych Pogórza Dynowskiego do rozwoju tego kierunku produkcji rolnej. Ponadto w pracy skoncentrowano się na charakterystyce produktu ekologicznego, jakości i bezpieczeństwie żywności.

2. Pojęcie rolnictwa ekologicznego

Rolnictwo ekologiczne jest to system gospodarowania, który poprzez stosowanie środków naturalnych, nieprzetworzonych technologicznie, zapewnia trwałą żyzność gleby, zdrowotność zwierząt oraz wysoką jakość biologiczną produktów. Jest to system zrównoważony ekologicznie i ekonomicznie, w dużym stopniu niezależny od nakładów zewnętrznych, który umożliwia rozwój wsi i rolnictwa¹.

Rolnictwo ekologiczne to również metody produkcji, które mają na celu ochronę środowiska przy znacznym ograniczaniu stosowania syntetycznych związków chemicznych², dzięki czemu możliwa jest ochrona wód gruntowych i powierzchniowych, zmniejszenie erozji gleb oraz korzystny wpływ zarówno na bioróżnorodność, jak i na stan krajobrazu.

Do podstawowych zasad rolnictwa ekologicznego należą, m.in.:

- produkcja rolna prowadzona zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju,
- wytwarzanie żywności o wysokich walorach odżywczych,
- wielokierunkowy sposób gospodarowania,
- eliminacja z produkcji rolniczej środków technologii chemicznej,
- zapewnienie zwierzętom gospodarskim warunków bytowych zgodnych z ich potrzebami i oparcie żywienia na paszach własnych,
- profilaktyka w ochronie roślin przed chorobami i szkodnikami,
- unikanie form skażenia i zanieczyszczenia środowiska naturalnego,
- zamknięcie obiegu materii w gospodarstwie poprzez zrównoważenie produkcji roślinnej i zwierzęcej,
- kształtowanie i pielęgnacja naturalnego krajobrazu rolniczego o znakomitych walorach wypoczynkowych³.

Ekologiczne metody produkcji żywności pozbawionej nawozów sztucznych, syntetycznych środków ochrony roślin czy hormonów wzrostu prowadzą do rozwiązania

¹ U. Sołtysiak, *Rolnictwo ekologiczne od teorii do praktyki*, praca zbiorowa, Stowarzyszenie EKOLAND, Warszawa 1993, s. 23–26.

² L. Zimny, *Definicje i podziały systemów rolniczych*, „Acta Agrophysica”, nr 10, Wrocław 2007, s. 507–518.

³ M. Darlewska, A. Gawrońska-Kulesza, B. Rutkowska, I. Suwara, A. Wysmułek, *Produkcja roślinna, cz. 3*, Wydawnictwo REA, Warszawa 2010, s. 127.

wielu problemów ekologicznych, ekonomicznych i społecznych, trapiących współczesne, konwencjonalne rolnictwo.

Chcąc uchronić prawa konsumentów nabywających żywność ekologiczną, jak również rolników i producentów przed niepewną konkurencją, przyjęto normy charakteryzujące systemy ekologiczne. Intensywny rozwój rolnictwa ekologicznego oraz pojawienie się na rynku nieautentycznych ekoproduktów doprowadziły do ustanowienia standardów prawnych dotyczących jasnych zasad produkcji oraz kontroli znakowania wyrobów z gospodarstw ekologicznych. Podstawowym aktem prawnym, który reguluje kwestie dotyczące rolnictwa ekologicznego, jest ustawa z dnia 25 czerwca 2009 r. o rolnictwie ekologicznym (Dz. U. Nr 116–8762 – poz. 975)⁴.

W celu zagwarantowania bezpieczeństwa produktów z gospodarstw ekologicznych niezbędna jest kontrola oraz certyfikacja, dla konsumenta istotne jest, czy w rzeczywistości wybrany produkt jest ekologiczny. Służą temu przedrostki „bio-” bądź „eko-” umiejscowione na etykiecie. Logo takiej żywności informuje, że co najmniej 95% suchej masy produktu pochodzi z uprawy ekologicznej⁵.

W 2009 r. w Polsce funkcjonowało 10 153 gospodarstw ekologicznych, o łącznej powierzchni 222 021,5 ha⁶, co przedstawiono w tabeli 1.

Tabela 1. Ekologiczne gospodarstwa rolne w 2009 roku

Województwa	Gospodarstwa z certyfikatem	Powierzchnia w ha	Gospodarstwa w okresie przestawiania	Powierzchnia w ha
POLSKA	10 153	222 021,5	6938	145 040,1
dolnośląskie	541	15 462,9	480	10 963,7
kujawsko-pomorskie	194	5140,4	85	1686,0
lubelskie	1185	20 459,2	525	9654,4
lubuskie	307	14 283,5	272	8645,3
łódzkie	205	3318,3	161	1951,9
małopolskie	1427	11 766,4	770	4722,3
mazowieckie	1096	19 033,3	577	15 504,6
opolskie	42	1380,4	21	498,5
podkarpackie	1291	16 764,5	723	5828,2
podlaskie	737	13 272,1	791	15 492,4
pomorskie	245	8729,1	249	5862,2
śląskie	120	2318,9	79	1313,4
świętokrzyskie	832	7143,5	338	3503,1
warmińsko-mazurskie	697	23 299,9	817	26 316,7

⁴ Ustawa z 25 czerwca 2009 r. o rolnictwie ekologicznym (Dz. U. Nr 116–8762, poz. 975).

⁵ www.agror.pl/pl/aktualnosci/wszystko_co_nalezy_wiedziec_o_rolnictwie_ekologicznym (13.07.2011).

⁶ Główny Urząd Statystyczny, *Rocznik Statystyczny Województw*, Warszawa 2010, s. 512.

Województwa	Gospodarstwa z certyfikatem	Powierzchnia w ha	Gospodarstwa w okresie przestawiania	Powierzchnia w ha
wielkopolskie	339	14 357,5	249	9412,4
zachodnio-pomorskie	895	45 291,6	801	23 685,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, „Rocznik Statystyczny Województw”, Warszawa 2010, s. 151

3. Jakość zdrowotna produktów ekologicznych

Produkt ekologiczny jest to nieprzetworzony produkt rolniczy pochodzenia roślinnego i zwierzęcego, bądź pasza dla zwierząt, który został wyprodukowany zgodnie z produkcją ekologiczną⁷. Powstaje on z plodów rolnych i przetworzony jest zgodnie z metodami ekologicznymi.

Wysoka jakość produktów z ekologicznych gospodarstw wynika z odpowiednich metod produkcji, przechowywania i przetwarzania w sposób, by nie utraciły swych walorów. Dodatkowo wszystko odbywa się bez zanieczyszczeń w warunkach nieskażonego środowiska naturalnego. Nic więc dziwnego, że konsumenci coraz częściej sięgają po ekoprodukty, które dają gwarancję wyrobów wolnych od syntetycznych związków, nawozów sztucznych oraz modyfikacji genetycznych.

Na jakość zdrowotną żywności wpływa obecność substancji szkodliwych dla zdrowia oraz zanieczyszczeń, m.in. metali ciężkich, pestycydów czy pozostałości środków ochrony roślin. Brak tych substancji w produktach z atestowanych gospodarstw daje pewność nabycia wyrobów pełnowartościowych, pozbawionych dodatkowo konserwantów i sztucznych barwników.

Obecnie coraz częściej wybór i zakup żywności ekologicznej powiązany jest z gotowością do zaakceptowania innowacji. Konsumenci, którzy regularnie nabywają wyroby z gospodarstw ekologicznych, określani są jako kosmopolityczni oraz gotowi do podejmowania wyzwań, niż kupujący żywność tradycyjną⁸.

Wysoką jakość produktów ekologicznych potwierdza etykieta znajdująca się na opakowaniu. Gwarantuje ona, że proces produkcyjny podlegał kontroli. Wszelkie oznakowania produktów z ekologicznego systemu gospodarowania muszą być zgodne z Rozporządzeniem Komisji (WE) nr 889/2008 z dnia 5 września 2008 r. w sprawie produkcji ekologicznej, znakowania i kontroli⁹.

4. Stan rolnictwa ekologicznego w województwie podkarpackim

O dynamicznym rozwoju rolnictwa ekologicznego na terenie województwa podkarpackiego świadczy ilość gospodarstw ukierunkowanych na ten system gospodarowania. W roku 2009 liczba gospodarstw z certyfikatem wynosiła 1291, natomiast w okresie przestawiania – 723, co daje drugie miejsce w Polsce za województwem małopolskim.

⁷ M. Darlewska, A. Gawrońska-Kulesza, B. Rutkowska, I. Suwara, A. Wysmulek, *Produkcja roślinna, cz. 3, op. cit.*, s. 151.

⁸ S. Żakowska-Biemans, *Rynek żywności ekologicznej w Polsce – szanse i możliwości rozwoju*, Radom 2006, s. 19.

⁹ Rozporządzenie Komisji w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych, znakowania i kontroli (Dz. Urz. UE L 2008, Nr 250, poz. 1, ze zm.).

Tabela 2. Gospodarstwa prowadzące produkcję metodami ekologicznymi w woj. podkarpackim

Wyszczególnienie	2005 r.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
Liczba zarejestrowanych gospodarstw	855	1164	1577	1892	2014
Z certyfikatem	183	399	831	1119	1291
W okresie przestawiania	672	765	746	773	723
Powierzchnia ekologicznych upraw rolnych w ha	16 019,5	20 600,6	27 046,7	28 670,5	22 592,7
Z certyfikatem	4771,5	9302,7	17 274,7	19 688,5	16 764,5
W okresie przestawiania	11 248,0	11 297,9	9772,0	8982,0	5828,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, „Ochrona środowiska w województwie podkarpackim w latach 2007–2009”, Rzeszów 2010, s. 102

Jak wynika z tabeli 2, w ostatnich latach nastąpił wyraźny wzrost liczby ekologicznych gospodarstw. Ilość gospodarstw z certyfikatem od roku 2005 do 2009 zwiększyła się ponad siedmiokrotnie. Powierzchnia upraw ekologicznych w latach 2005–2008 wykazywała tendencję wzrostową, natomiast w 2009 r. odnotowano spadek.

Na tak intensywny rozwój miały wpływ następujące czynniki:

- znikome zanieczyszczenie środowiska,
- wsparcie finansowe do powierzchni upraw ekologicznych,
- wzrost zapotrzebowania na naturalną, ekologiczną żywność,
- rozwój turystyki oraz agroturystyki¹⁰.

Województwo podkarpackie ze względu na korzystne warunki klimatyczno-glebowe, bardzo dobrze nadaje się dla upraw ekologicznych. Ewidentny wzrost areалу upraw rolniczych i sadowniczych wynika z prawidłowo funkcjonującego rynku zbytu, a także przetwórstwa. W tabeli 3 przedstawiono liczbę ekologicznych gospodarstw rolnych oraz przetwórci w woj. podkarpackim w latach 2007–2009.

Tabela 3. Producenci ekologiczni w województwie podkarpackim

Wyszczególnienie	2007 r.	2008 r.	2009 r.
Ogółem	1601	1927	2050
Ekologiczne gospodarstwa rolne	1577	1892	2014
Przetwórci ekologiczni	15	19	21

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, „Ochrona środowiska w województwie podkarpackim w latach 2007–2009”, Rzeszów 2010, s. 102

Dane w tabeli 3 wskazują na szybki wzrost liczby gospodarstw produkujących metodami ekologicznymi, natomiast nie zauważa się wyraźnego wzrostu liczby przetwórci ekologicznych.

Ważną kwestią związaną z rolnictwem ekologicznym jest wspieranie tego modelu produkcji rolniczej przez władze samorządowe. Istotną rolę w rozpowszechnianiu tego typu gospodarowania odgrywają stowarzyszenia. Obecnie w woj. podkarpackim działa sześć stowarzyszeń, z czego pięć jest zrzeszonych w Podkarpackiej Izbie Rolnictwa

¹⁰ <http://www.si.podkarpackie.pl/D1/K5/index.aspx> (16.07.2011).

Ekologicznego (PIRE) z siedzibą w Świlczy. Do głównych zadań tego typu organizacji należy, m.in.:

- popieranie działań zgodnych ze zrównoważonym rozwojem terenów wiejskich,
- kształtowanie i ochrona środowiska na obszarach wiejskich,
- promowanie produkcji żywności z gospodarstw ekologicznych,
- organizowanie szkoleń, konferencji oraz imprez promujących rolnictwo ekologiczne¹¹.

W województwie podkarpackim pod względem struktury upraw prowadzonych zgodnie z produkcją ekologiczną na pierwszym miejscu występują łąki i pastwiska. Ewentualną przyczyną takiego stanu rzeczy jest wysoka dotacja do tego typu produkcji. Innymi gałęziami, które przodują w tym systemie gospodarowania są zboża oraz rośliny na paszę, co obrazuje tabela 4.

Tabela 4. Powierzchnia upraw w gospodarstwach ekologicznych w ha w województwie podkarpackim w 2009 roku

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym gospodarstwa z certyfikatem
Razem	22 592,74	16 764,53
Zboża (łącznie z materiałem siewnym)	2753,86	2035,76
Rośliny wysokobiałkowe na produkcję ziarna	29,98	27,63
Ziemniaki (łącznie z sadzoniakami)	241,71	178,28
Rośliny pastewne	9,21	7,31
Rośliny przemysłowe	40,98	26,26
Warzywa	126,71	89,55
Rośliny na paszę	2937,22	1922,73
Inne uprawy rolnicze	77,15	61,98
Odłogi, jako część płodozmianu	60,51	20,72
Pastwiska i łąki	13 040,60	10 524,65
Uprawy sadownicze i jagodowe	3273,41	1869,66
Inne uprawy wieloletnie	1,40	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych

Integralną część gospodarstwa ekologicznego stanowią zwierzęta, ponieważ istotne jest w tego typu systemach zachowanie równowagi pomiędzy glebą, roślinami, a zwierzętami. Dodatkowo dostarczają one wartościowego nawozu naturalnego, jakim jest obornik, dzięki któremu możliwe jest odpowiednie nawożenie, co sprzyja uzyskaniu znacznych plonów. Ilość zwierząt gospodarskich jest powiązana z powierzchnią gospodarstwa i ilością roślin uprawianych z przeznaczeniem na pasze. Maksymalna wielkość nawozów zwierzęcych wyprodukowanych w gospodarstwie w ciągu roku nie może przekroczyć ilości zawierającej 170 kg azotu na hektar użytków rolnych¹². Liczbę poszczególnych zwierząt gospodarskich w systemach ekologicznych w województwie podkarpackim obrazuje tabela 5.

¹¹ <http://www.si.podkarpackie.pl/D1/K5/index.aspx> (16.07.2011).

¹² <http://www.podkarpackie.pl/ekol/kryteria.php> (21.07.2011).

Tabela 5. Pogłowie zwierząt w gospodarstwach ekologicznych w woj. podkarpackim w 2009 roku

Koniowate	Bydło mleczne	Bydło mięsne	Owce	Kozy
1438	2453	1586	7626	618
Świnie	Drób nieśny	Drób rzeźny	Króliki	Pnie pszczele
1624	14885	5459	1505	283

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych

Intensywny wzrost oraz duże zainteresowanie rolników gospodarstwami ekologicznymi w woj. podkarpackim pozwoliło na uzyskiwanie wysokich plonów roślin uprawnych do pozyskiwania ekologicznych produktów oraz na pokarm dla zwierząt gospodarskich. Przyczynił się również do ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego na potrzeby produkcji rolnej oraz promocję obszarów wiejskich o walorach turystycznych i rekreacyjnych.

5. Uwarunkowania rozwoju rolnictwa ekologicznego na terenie Pogórza Dynowskiego

Obszary południowo-wschodniej Polski idealnie nadają się do rozwoju rolnictwa ekologicznego, co potwierdza duża liczba ekologicznych gospodarstw oraz nowych zgłoszeń. Ze względu na korzystne warunki klimatyczne bardzo dobrze nadaje się dla upraw ekologicznych, dodatkowo posiada różnorodne typy i rodzaje gleb.

Pogórze Dynowskie położone w obrębie województwa podkarpackiego posiada charakter rolniczy. Charakterystyczną jego cechą jest urozmaicony, wyżynno-pagórkowaty krajobraz z licznymi dolinami rzek i potoków.

W skład tego mezoregionu wchodzi powiaty: rzeszowski, przemyski oraz brzozowski, które zajmują większość jego powierzchni, a także strzyżowski, sanocki i krośnieński. Jak wynika z danych Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych powiaty zajmujące większość terenu Pogórza Dynowskiego charakteryzują się znaczną liczbą gospodarstw ekologicznych, co zostało przedstawione w tabeli 6.

Tabela 6. Liczba ekologicznych gospodarstw rolnych w powiatach wchodzących w skład Pogórza Dynowskiego w 2009 roku

Powiaty	Gospodarstwa z certyfikatem
rzeszowski	132
przemyski	118
brzozowski	38
sanocki	125
krośnieński	32
strzyżowski	6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych

Na terenie Pogórza Dynowskiego pod względem struktury upraw prowadzonych zgodnie z produkcją ekologiczną, podobnie jak w całym województwie podkarpackim, na pierwszym miejscu występują łąki i pastwiska, przodują również zboża, ziemniaki, a także uprawy sadownicze. Biorąc pod uwagę hodowlę zwierząt gospodarskich, dominują bydło mleczne oraz drób¹³.

Do silnych stron omawianego mezoregionu pod względem rozwoju rolnictwa ekologicznego zaliczyć można niskie zanieczyszczenie środowiska naturalnego. Jest to dobra perspektywa ze względu na fakt, że ekologiczne systemy dążą do utrzymania zdrowotności gleby, roślin i zwierząt. Dzięki ochronie środowiska przyrodniczego dąży się do zachowania ekologicznej równowagi i utrzymania bioróżnorodności. Obszary południowo-wschodniej Polski cechuje dobra kondycja ekologiczna, duża lesistość oraz obszary objęte formami ochrony przyrody, co sprzyja zrównoważonemu rozwojowi¹⁴.

Teren Pogórza Dynowskiego charakteryzują znaczne walory przyrodnicze i bogata różnorodność, co stwarza idealne warunki dla gospodarstw ekologicznych jednocześnie rozwijających ekoagroturystykę. Biorąc pod uwagę fakt, że jest to coraz bardziej popularna forma wypoczynku, może być to dodatkowy dochód dla rolnika.

Kolejnym istotnym czynnikiem wpływającym na rozwój rolnictwa ekologicznego na Pogórzu Dynowskim jest jego położenie. Bliskość do wojewódzkiego miasta Rzeszowa stwarza możliwość potencjalnego rynku zbytu.

Rosnący udział konsumentów o wysokich preferencjach żywnościowych i zdrowotnych, wsparcie rozwoju systemu ekologicznego przez rządowe instrumenty finansowe, a także rosnąca świadomość ujemnych skutków intensyfikacji rolnictwa, jakie mają wpływ na jakość życia oraz stan środowiska, stwarza szansę dla regionu na rozwój gospodarstw ekologicznych.

Na podstawie danych Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi można stwierdzić, że w wyniku realizacji przedsięwzięć przyjętych w „Planie działań dla Żywności Ekologicznej Rolnictwa w Polsce na lata 2007–2013”, zarówno w woj. podkarpackim, jak i w całej Polsce rolnictwo ekologiczne będzie się cieszyć rosnącym zainteresowaniem.

6. Podsumowanie

Rolnictwo ekologiczne zapewnia producentom rolnym życie na odpowiednim poziomie i równocześnie daje satysfakcję z produkcji naturalnej, smacznej i nieskażonej żywności w warunkach czystego środowiska naturalnego. Dodatkowo ma na uwadze dobrostan zwierząt gospodarskich, co pozwala przeciwdziałać wszelkim schorzeniom i chorobom. Wyroby z gospodarstw ekologicznych wykazują znaczne walory smakowe, zdrowotne oraz sensoryczne i dlatego coraz częściej sięgają po nie świadomi konsumenci.

Obszar województwa podkarpackiego, w tym również Pogórza Dynowskiego, idealnie nadaje się dla upraw ekologicznych ze względu na korzystne warunki klimatyczno-glebowe, wysoki poziom czystości zarówno powietrza, jak i wody, a także dzięki znaczącym walorom turystycznym sprzyjającym rozwojowi agroturystyki czy ekoagroturystyki. Fakt ten potwierdza liczba gospodarstw ekologicznych na terenach południowo-wschodnich.

¹³ Dane Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

¹⁴ <http://www.gios.gov.pl> (23.07.2011).

Produkty z polskich gospodarstw ekologicznych mogą konkurować na rynkach europejskich z uwagi na niskie zanieczyszczenie gleb w naszym kraju oraz nieznaczne zużycie nawozów sztucznych i pestycydów.

Obecnie coraz więcej osób dąży do poprawy jakości swojego życia, propagując zdrowy styl życia, w tym racjonalny sposób odżywiania się. Dostarczanie do codziennej diety bogactwa cennych witamin i minerałów, znajdujących się w owocach i warzywach, korzystnie wpływa na funkcjonowanie naszego organizmu. Wyroby z gospodarstw ekologicznych pozbawione są nawozów sztucznych oraz środków chemicznych, dzięki czemu są zdrowe, dostarczają wielu niezbędnych składników pokarmowych oraz wzmacniają naszą odporność.

Rozwój rolnictwa ekologicznego w regionie jest potrzebnym czynnikiem, który ma znaczenie w przemianach strukturalnych i funkcjonalnych obszarów wiejskich. Wpływa na politykę zrównoważonego rozwoju, poprawę sytuacji finansowej oraz na promocję żywności ekologicznej, a także turystyki wiejskiej i agroturystyki.

Aby rolnictwo ekologiczne mogło cieszyć się dalej tak dużym zainteresowaniem należy podjąć działania dążące do współpracy pomiędzy producentami i przetwórcami na zasadzie, np. grup producenckich czy klasteringu – innowacyjnej formy współpracy, dążącej do:

- poszerzania asortymentu produktów wysokiej jakości,
- zwiększenia popytu na produkty ekologiczne,
- zrównoważenia rozwoju regionalnego,
- wdrażania ekologicznych rozwiązań poprzez innowacyjne programy,
- rozwoju sieci przetwórstwa,
- wspólnego działania promocyjnego,
- organizowania szkoleń i targów żywności ekologicznej,
- podniesienia wiedzy oraz świadomości w zakresie produkcji ekologicznej,
- przestrzegania zasad uczciwej konkurencji.

Doskonalony powinien być również system kontroli i doradztwa oraz działanie instytucji certyfikujących. Istotna jest również dalsza promocja ekoproduktów, ponieważ w dalszym ciągu występuje na rynku sporo produktów niskiej jakości z gospodarstw konwencjonalnych.

Systemy ekologiczne nie będą „złotym środkiem” na wszelkie niedogodności trapiące współczesne rolnictwo i polską wieś, nie zastąpią również rozwiązań, jakie powinny wynikać z polityki rolnej. Są one natomiast szansą i propozycją dla rolników, którzy mają na uwadze produkcję zdrowej i bezpiecznej żywności, charakteryzują się świadomością ujemnych skutków intensyfikacji rolnictwa, a także dla tych, którzy chcą wpłynąć na dynamikę rozwoju turystyki wiejskiej.

Literatura

1. Darlewska M., Gawrońska-Kulesza A., Rutkowska B., Suwara I., Wysmułek A., *Produkcja roślinna*, cz. 3, Wydawnictwo REA, Warszawa 2010.
2. Główny Urząd Statystyczny, „Ochrona środowiska w województwie podkarpackim w latach 2007–2009”, Rzeszów 2010.

3. Główny Urząd Statystyczny, *Rocznik Statystyczny Województw*, Warszawa 2010.
4. Rozporządzenie Komisji w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych (Dz. Urz. UE L 2008, Nr 250, poz. 1, ze zm.).
5. Sołtysiak U., *Rolnictwo ekologiczne od teorii do praktyki*, praca zbiorowa, Stowarzyszenie EKOLAND, Warszawa 1993.
6. Ustawa z 25 czerwca 2009 r. o rolnictwie ekologicznym (Dz. U. Nr 116–8762, poz. 975).
7. Zimny L., *Definicje i podziały systemów rolniczych*, „Acta Agrophysica”, nr 10, Wrocław 2007.
8. Żakowska-Biemans S., *Rynek żywności ekologicznej w Polsce – szanse i możliwości rozwoju*, Radom 2006.
9. <http://www.agror.pl>
10. <http://www.gios.gov.pl>
11. <http://www.si.podkarpackie.pl>